

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.VI.20.056/2019/11.

A felperes: felperes (cím2.)

A felperes képviselője: Jogi_képviselő1 ügyvéd (cím3.)

Az alperes: alperes. (cím1)

Az alperes képviselője: Jogi_képviselő2 kamarai jogtanácsos

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél: felperes (19. sorszám alatt)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Pécsi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 4.P.20.609/2018/18.

K ö z b e n s ő í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy a peres felek által 2007. szeptember 3. napján megkötött 001. számú kölcsönszerződés érvénytelen.

Mellőzi a felperesnek elsőfokú perköltségben és feljegyzett elsőfokú eljárási illetékben való marasztalását.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása és az elszámolás körében az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasítja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban a felperesnek 50.000 (ötvenezer) forint, az alperesnek 20.000 (húszezer) forint költsége merült fel. A feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összege 15.000 (tizenötezer) forint.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2007. szeptember 3. napján a Kft1. helység-i márkakereskedésen keresztül kölcsönkérelmet nyújtott be az alpereshez, amelyben egy Suzuki I. típusú személygépkocsi megvásárlásához svájci frank alapon 1.575.000 forint összegű kölcsönt igényelt, 120 hónap futamidőre, havi 21.509 forint törlesztőrészlet és évi 12,144%-os teljes hiteldíj mutató mellett. Az ekkor készült gépjármű finanszírozási ajánlat tartalmazott egy figyelmeztetést arra vonatkozóan, hogy a törlesztőrészletek nagysága a három hónapos CHF (L)IBOR és az OTP hivatalos svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhat, így amennyiben az adós nem rendelkezik a szükséges devizafedezettel, az árfolyamváltozás kockázatot jelent a számára.
- [2] Az ugyanezen a napon aláírt kölcsönszerződéssel az alperes – a kérelemmel egyezően – 120 hónap futamidőre, svájci frank alapon 1.575.000 forint kölcsön nyújtott a felperes részére, változó kamatozás mellett, havi 21.509 forint törlesztőrészlettel. A teljes hiteldíj mutatót 12,144%-ban, az éves induló ügyleti kamatot 10,79%-ban határozták meg. Rögzítették, hogy a futamidő az általános szerződési feltételek szerint számított kamat- és árfolyamváltozás függvényében módosulhat. A kölcsönszerződés tartalmazta, hogy az általános szerződési feltételekben szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényező: a CHF (Swiss Franc) (L)IBOR, CHF (Swiss Franc) árfolyam szerződésben meghatározott időpontban és mértékben történő változtatásának függvénye. Emellett elismerte a felperes, hogy a kölcsönszerződés az MCSK-0701 számú általános szerződési feltételekkel együtt érvényes, annak átvételét és megértését a szerződés aláírásával igazolta.
- [3] Ugyanezen a napon aláírtak egy Megállapodás megnevezésű okiratot is, amely szerint a felperes megismerte a Bank finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos, a gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó valamennyi feltételét, így azt is, hogy a Bank a kölcsönszerződést külön ügyletminősítés, illetve kockázatkezelés nélkül is megköti vele, valamint a Bank érvényben lévő ajánlatában (táblázatba foglalt) meghatározott jogszabályi előírások szerint számított teljes éves hiteldíjmutatónak a százalékos mértékét, továbbá a kölcsönszerződés tervezetét.
- [4] Az alperes finanszírozási feltételei között szerepelt az a figyelemfelhívás, hogy a deviza alapú kölcsönök a forint alapú kölcsönök induló feltételeihez viszonyítva rendkívül kedvezőek, azonban a devizanem kamatának árfolyamingadozásától függően a konstrukció kamata változhat, ez jelentősen megnövelheti a fogyasztó által választott árfolyamkockázat mértékét.
- [5] Az alperes által alkalmazott MCSK-0701 számú általános szerződési feltételek 6. és 7. pontja szerint attól függően, hogy a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben hogyan állapodtak meg, a szerződés törlesztőrészletei fixek vagy változóak. Változó törlesztőrészletek esetén a kölcsön-törlesztőrészletek az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása alapján vagy forint, vagy deviza alapon változnak. A törlesztőrészlet-különbözet deviza alapú kölcsön esetén a szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyamkonverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet, forint alapú kölcsön esetén a szerződés szerint számított kamatkülönbözetet kell érteni. Deviza alapú kölcsönszerződés esetén a törlesztőrészlet változása, amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodtak meg, a devizakamat és a

devizaárfolyam szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékben történő változásának függvénye, amelynek kiszámítására képletet is tartalmaztak az általános szerződési feltételek. A törlesztőrészlet-változás elszámolása negyedévenként történik a vonatkozó szabályok szerint, elszámolólevél és csekk megküldésével.

- [6] A perbeli kölcsönszerződéssel összefüggésben a jogszabály szerinti elszámolás megtörtént, az felülvizsgálnak minősül. A felperes a törlesztőrészleteket rendszeresen fizeti.
- [7] A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a perbeli kölcsönszerződés CHF alapú feltétele a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 203.§ (1), (6) és (7) bekezdései, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi IV. törvény) 209.§ (1) bekezdése és 209/A.§ (2) bekezdése alapján érvénytelen. Allította, hogy az árfolyamkockázat felperesre történő teljes áthárítása és e szerződési feltétel egyedi megtárgyalásának hiánya tisztességtelen, ebből következően a teljes szerződés érvénytelen. Kérte, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa érvényessé és az alperest kötelezze elsődlegesen 66.353 forint és ennek 2016. január 14. napjától számított jegybanki alapkamata (Pécsi Törvényszék 11.P.20.129/2016/3. szám), másodlagosan 325.388 forint és kamatai visszafizetésére (Pécsi Törvényszék 4.P.20.609/2018/17.).
- [8] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást és figyelemfelhívást a felperes teljes körűen megkapta a kölcsönszerződésben, az ÁSZF-ben, valamint a különböző tájékoztató anyagokban.
- [9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest marasztalta az eljárás költségeiben. Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a felek között az 1959. évi IV. törvény 523.§ (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződés jött létre, amely a 685.§ e) pont alapján fogyasztói szerződés, egyúttal az 1996. évi CXII. törvény 2. számú melléklet III.13. pontja szerinti lakossági kölcsönszerződés. Az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdése szerint az egyedi kölcsönszerződés részévé váltak az MCSK-0701 számú általános szerződési feltételek, mert azt a felperes aláírásával igazoltan megkapta, megismerte, és elfogadta.
- [10] Az elsőfokú bíróság az alkalmazni kért jogkövetkezményt is szem előtt tartva abból indult ki, hogy a felperes keresete az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására irányul az 1959. évi IV. törvény 209.§ (1) és (2) bekezdése, valamint 209/A.§ (1) és (2) bekezdése alapján. A rendelkezésre álló adatokból arra a következtetésre jutott, hogy az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésének megfelelő tájékoztatást a felperes megkapta; külön kockázatfeltáró nyilatkozat ugyan nem készült, azonban ez a szerződés semmiségét nem eredményezte. A felperes aláírásával igazolta, hogy a finanszírozás feltételeit teljes körűen megismerte, melyek között szerepelt az alperes által a peranyaghoz csatolt tájékoztató anyag is. Emellett már a kölcsönfelvételi kérelem nyomtatvány is tartalmazta, hogy a törlesztőrészletek a futamidő alatt jelentősen változhatnak a svájci frank árfolyamának függvényében, a kölcsönszerződés egyedi része utalt arra, hogy a kamat az árfolyamváltozás függvényében változhat, valamint az általános szerződési feltételek is rendelkeztek a törlesztőrészlet változásának lehetőségéről. A Kúria 6/2013. és 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatára tekintettel, az Európai Unió Bírósága C-227/18. és C-51/2017. számú döntéseinek tükrében a rendelkezésre álló okiratok alapján azt állapította meg, hogy a felperes tájékoztatása megfelelő volt. Ezzel szemben őt terhelte volna annak bizonyítása, hogy a szóbeli tájékoztatás alapján megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az nem volt világos, amely bizonyítás azonban nem vezetett eredményre.

- [11] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és a keresetének teljesítését kérte. Állította, hogy a megfelelő tájékoztatás hiányában az árfolyamkockázat fogyasztóra való teljes áthárítása, valamint a szerződési feltételek egyedi megtárgyaltságának hiánya tisztességtelen, ezért az egész szerződés érvénytelen. Másodlagosan a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3.§ (3) bekezdésének téves alkalmazása miatt felvetette az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is. Állította, hogy az alperes részéről az árfolyamkockázat mibenlétére, annak kihatásaira és gazdasági következményeire vonatkozóan megfelelő tájékoztatást nem kapott, az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását példákon keresztül nem mutatta be az alperes, a szerződés egyedi része sem az induló árfolyamot, sem a törlesztőrészletek számának változására mutató képletet nem tartalmazta. Sérelmezte, hogy az alperes által rendszeresített gépjármű-finanszírozási ajánlatot megfelelő tájékoztatásnak találta az elsőfokú bíróság, annak ellenére, hogy azt nem látta, annak aláírására nem került sor. Állította, hogy az általános szerződési feltételekben szereplő kamatszámítási mód olyan bonyolult, hogy átlagos fogyasztóként azt nem érthette meg, így nem is került abba a helyzetbe, hogy kérdéseket tegyen fel.
- [12] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Előadta, hogy az induló árfolyam feltüntetésének hiányát az elsőfokú eljárás során a felperes nem kifogásolta, ezért az 1952. évi III. törvény 235.§ (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban erre már nem hivatkozhat. Megismételte, hogy az általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak, így ami az általános szerződési feltételekben szerepel, az a felek jogviszonyára irányadó. Az általános szerződési feltételek fogalmi eleme az egyedi megtárgyaltság hiánya, az ezzel ellentétes felperesi állítás téves. Az a kitétel pedig, hogy az általános szerződési feltételek az egyedi szerződés elválaszthatatlan részét képezik, semmiképpen nem érthetetlen szöveg. Az általános szerződési feltételek a forint és a deviza alapú konstrukciókra külön-külön tartalmaznak rendelkezéseket, így a különbség nyilvánvalóan a felperes számára is felismerhető volt. A kölcsönszerződés CHF alapúságára vonatkozó feltételt a felperes választotta a kölcsönkérelem nyomtatványon, így az egyedileg megtárgyaltnak tekinthető, ebből következően nem lehet tisztességtelen. Az általános szerződési feltételek 7. pontja tartalmazza a törlesztőrészlet-különbözet kiszámításának képletét; ebben a bázisárfolyam egyértelműen meghatározásra került, mint ahogy a szerződés fizetési ütemezés mellékletében is. Kiemelte, hogy a Kúria Pfv.VI.22.357/2016/4. számú ítéletében a perbeli általános szerződési feltételek 7. pontjáról már megállapította, hogy az világosan és érthetően került megfogalmazásra. Hangsúlyozta, hogy nemcsak a gépjármű-finanszírozási ajánlat, hanem az egyedi szerződés és az általános szerződési feltételek rendelkezéseit is figyelembe véve jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a szükséges tájékoztatást megkapta. A felperes egyébként sem azt adta elő az elsőfokú eljárásban, hogy a finanszírozási ajánlatot nem kapta meg, hanem arra nem emlékezett. Az ajánlat átvételét igazolja a Megállapodás elnevezésű okirat 1. és 3. pontja, emellett a gépjármű finanszírozási tájékoztató is rögzítette, hogy az az egyedi ajánlattal együtt érvényes, amely bizonyítja annak a felperes részéről történt megismerését. A megismerés lehetőségére utal a finanszírozási ajánlatban foglalt, a gépjármű finanszírozási tájékoztató áttanulmányozására vonatkozó felhívás is. A felperesnek az a kijelentése, mely szerint a figyelemfelhívás fogalmának nem felel meg, ha egy lappal több van a dossziében, ugyancsak arra mutat, hogy a finanszírozási ajánlatot átvette, amelyet tanú (ügyletkötő) tanúvallomása is bizonyít. A fellebbezési érveléssel szemben az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatról való világos és érthető tájékoztatás bizonyítását nem a felperes, hanem a pénzügyi intézmény kötelezettségé tette. Az elsőfokú bíróság által megfelelőnek tartott tájékoztatással szemben a felperest az ellenbizonyítás lehetősége illette meg, amely azonban eredményre nem vezetett.

- [13] A fellebbezés a kereset jogalapját – a kölcsönszerződés érvénytelenségét – tekintve alapos, míg az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására vonatkozó részében a rendelkezésre álló adatok alapján nem bírálható el.
- [14] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek találta, az abból levont jogi következtetésekkel azonban nem értett egyet.
- [15] A 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontja szerint vélelem szól amellett, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan, előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. A fogyasztóval szerződő fél ezt a vélelmet csak akkor tudja sikeresen megdönteni, ha kétséget kizáróan bizonyítja: a szerződéskötést megelőzően biztosította annak lehetőségét, hogy az adott feltétel tartalmát a fogyasztó befolyásolhassa, és a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt. Ez akkor valósul meg, ha a fogyasztónak reális lehetősége nyílt a szerződési feltételek módosítására, azaz a feltételt előre meghatározó fél ténylegesen is lehetővé tette számára, hogy megfontolás tárgyává tegye annak tartalmát, és azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse. Ha a fogyasztóval szerződő fél bizonyítja, hogy a fogyasztó e lehetőséggel nem élve fogadta el a feltételt, akkor az már egyedileg megtárgyaltnak minősül. A másodfokú bíróság megítélése szerint – szemben a fellebbezési ellenkérelemben kifejtettekkel – nem elegendő a vélelem megdöntéséhez, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok azt igazolják, hogy a fogyasztó felperes több, az árfolyamkockázatot érintően is különböző szerződéses konstrukció közül választhatott. Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételek így nem egyedileg megtárgyalt, hanem általános szerződési feltételek, tisztességtelenségük vizsgálata ezért nem kizárt, hanem a főszolgáltatást megállapító szerződési kikötésekre vonatkozó szabályok szerint korlátozott.
- [16] A Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor tartalma – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos, nem volt érthető. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege és a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó képes volt-e értékelní az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, azt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.
- [17] A szerződő felek között fennálló információs egyensúlytalansági helyzetre tekintettel az 1996. évi CXII. törvény 203.§-a az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzintézet számára a deviza alapú kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően. Az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni. Ugyanezen jogszabályhely (6) bekezdés szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A (7) bekezdés a) pontja értelmében a kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.
- [18] E rendelkezésekből azonban nem következik, hogy a kölcsönszerződésből fakadó árfolyamkockázatra vonatkozóan külön szövegezett, a szerződő fogyasztó által külön aláírt nyilatkozat hiánya önmagában, jogszabályba ütközés miatt a kölcsönszerződés

érvénytelenségét eredményezné. A külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya azzal a következménnyel jár, hogy a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás megtörténtét a szerződés rendelkezései, valamint a szerződéskötés kapcsán írásban vagy szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni.

- [19] A Kúria Elnöke által az ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testületnek a 2019. április 10-i üléséről készült emlékeztetőjében összefoglalt újabb bírói gyakorlat szerint nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat, annak mibenléte és kihatásai csak következtetés útján állapíthatók meg. Amennyiben az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket – az eltérő helyeken lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével – magának a fogyasztónak kell megkísérelni azonosítani és felismerni, az ÁSZF érintett kikötései világosnak és érthetőnek nem tekinthetők (Kúria Gfv.VII.30.024/2019/5.).
- [20] A perbeli kölcsönszerződés egyedi része a kockázatra vonatkozó konkrét közlés nélkül utal arra, hogy a törlesztőrészlet alakulása ki van téve az árfolyam és a külföldi kamatláb változásának. Itt a változás lehetősége és annak tényezői megjelennek ugyan, a kockázat ténylegességét és jellegét azonban e szerződésrészlet nem írja le. Az általános szerződési feltételekben a kockázat fennállását és mibenlétét közvetlenül meghatározó rendelkezés nem szerepel. Az ÁSZF 7. pontja tartalmazza a törlesztőrészlet-különbözet meghatározását, azokat a matematikai képleteket, amelyekből az árfolyam futamidő alatti változásának a felperes fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása levezethető, azonban külön kifejezett magyarázatot az árfolyamkockázat mibenlétére, annak a fogyasztó felperes fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz, az árfolyamkockázat lényegének, gazdasági következményeinek szöveges magyarázatát nem adja. Az általános szerződési feltételek kikötései alapján a felperes valóban számításba vehette, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, azonban e kikötések ilyen módon önmagukban nem alkalmasak arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen körültekintő és figyelmes átlagos fogyasztó mérlegelhesse az árfolyamváltozásnak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, világos képet alkothasson az árfolyamváltozás lehetséges gazdasági következményeiről. Erre figyelemmel azt kellett megállapítani, hogy a perbeli kölcsönszerződés az árfolyamkockázat valós tartalmáról sem az egyedi részében, sem az ÁSZF 7. pontjában nem tartalmazott a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatban meghatározott követelményeket kielégítő világos és érthető tájékoztatást.
- [21] Az kétségtelen, hogy a szerződés tartalmazza azt a konkrét működési mechanizmust, amelyen keresztül a kirovó pénznem deviza árfolyamának változása a fogyasztó által lerovó pénznemben teljesítendő törlesztőrészletek összegére hat, ezt a Kúria is megállapította az I. rendű alperes által hivatkozott Pfv.VI.22.357/2016/4. számú ítéletében. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ezek a szerződési feltételek az árfolyamkockázat tekintetében is világosak és érthetőek voltak.
- [22] Az árfolyamkockázatra vonatkozóan konkrét tájékoztatást és figyelemfelhívást tartalmazott az alperes által 4.P.20.031/2017/A/5. sorszám alatt csatolt finanszírozási ajánlat. Az ajánlat nem vitásan névre szólóan a felperes részére került kiállításra, a felperes aláírásának hiányában azonban nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a szerződéskötést megelőzően az ajánlatot átadták a felperesnek, illetve annak tartalmát vele ismertették, vagy más módon lehetőséget biztosítottak arra, hogy azt megismerhesse. A felperes maga sem emlékezett arra, hogy a finanszírozási ajánlatot megmutatták számára vagy azt egyébként látta volna (Pécsi Törvényszék 4.P.20.609/2018/10. számú jegyzőkönyv), nyilatkozata az alperes hivatkozásával szemben e tény tekintetében beismerést nem tartalmaz. A felperesi képviselőnek a 2019. január 21. napján kelt beadványában foglalt az a nyilatkozata, amely szerint nem tekinthető figyelemfelhívásnak, ha egy lappal több van a dossziében, ugyancsak

nem bizonyítja a finanszírozási ajánlat felperes részére történő átadását. A tanúként kihallgatott ügyletkötő, tanú ugyanis azt vallotta, hogy volt nyomtatott, az árfolyamkockázatot is tartalmazó tájékoztató, amit külön átadtak azoknak, akik gépkocsit vásároltak; ezt a szerződéskötés előtt is át lehetett adni, de legkésőbb akkor, amikor a szerződéseket megkötötték. A tanú vallomásából tehát már pontosan nem rekonstruálható, hogy a tájékoztató anyagok átadása mikor történt: a szerződéskötést megelőzően vagy pedig már azt követően.

- [23] Kétségtelen, hogy a szerződéskötés napján a felperes aláírt egy Megállapodás elnevezésű okiratot, amely szerint annak aláírásával elismeri, hogy megismerte az alperes gépjármű vásárlás finanszírozására vonatkozó, a finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos valamennyi feltételét, az alperes finanszírozási kérelem aláírásakor érvényben lévő ajánlatában meghatározott jogszabályi előírások szerint számított teljes hiteldíj mutató százalékos mértékét, illetve a kölcsönszerződés tervezetét. A megállapodásnak ebből a megfogalmazásából azonban nem következik a finanszírozási ajánlat teljes körű, az árfolyamváltozás mibenlétét bemutató rendelkezésének ismerete is. A nyilatkozatot az 1959. évi IV. törvény 207.§ (1) bekezdésében meghatározott értelmezési elvek, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint vizsgálva, abból nem következik több, minthogy a felperes az ajánlatban meghatározott teljes hiteldíj mutatót ismerte meg. Mivel pedig a megismerés mikéntjére, módjára vonatkozó konkrét ismeretek ugyancsak hiányoznak, így nem áll rendelkezésre információ arról sem, hogy az ajánlat egyetlen eleméről való tudomásszerzés adott esetben együtt járt-e a teljes ajánlat, különösen az azon elhelyezett figyelemfelhívás megismerésével is.
- [24] Ugyancsak nem alkalmas a megállapodás nevű okirat a Pécsi Törvényszék irataihoz 4.P.20.031/2017/A/4. szám alatt csatolt „Indítson velünk!” tájékoztató felperes részére történő átadásának, illetve megismerésének bizonyítására. A perbeli esetben az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiányossága abból eredt, hogy az alperes (amellett, hogy külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem készített) az ismertté vált szerződési feltételek között sem helyezett el egyértelmű, világos, konkrét, a figyelem felhívására valóban alkalmas rendelkezéseket, a tájékoztatási kötelezettségének teljesítésekor az ajánlati közlésre, illetve a tájékoztató brosúrára támaszkodott. A felperesnek abból a nyilatkozatából, hogy megismerte – a rendelkezésre álló adatok szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás vonatkozásában egyébként hiányosnak minősülő – feltételeket, értelemszerűen nem következtethető, hogy ennek folytán képessé vált volna az árfolyamkockázat lehetséges hatásainak mérlegelésére. Egyebekben pedig az sem állapítható meg, hogy a megismerés milyen konkrét feltételre vonatkozott. A finanszírozási ajánlatban, illetve a gépjármű finanszírozási tájékoztatóban elhelyezett kölcsönös utalások pedig nyilvánvalóan nem alkalmasak az okiratok megismerésének bizonyítására.
- [25] Arra ugyanakkor helyesen utalt az alperes, hogy a bázisárfolyamot az általános szerződési feltételek 7. pontja tartalmazza, olyan követelmény pedig nincs, amely az árfolyamkockázat következményeinek bemutatására a szerződésben átlátható számítási példák feltüntetését írná elő. Az egyedi megtárgyaltság hiánya az 1959. évi IV. törvény 205/A. § (1) bekezdéséből következően az általános szerződési feltételek lényegi vonása, tisztességtelenséget önmagában nyilvánvalóan nem eredményezhet.
- [26] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási érdek tekintetében a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján helyes tájékoztatást adott a feleknek, amelyet a fellebbezési eljárásban a másodfokú bíróság jogi álláspontjának megfelelően egészített ki. Miután azonban az alperes nem tudta bizonyítani, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról világos, érthető tájékoztatást adott a felperes számára – amely a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban foglaltakat kielégítette volna –, a szerződésnek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kikötése az 1959. évi IV. törvény

209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen és a 209/A.§ (2) bekezdése alapján semmis szerződési kikötés, a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége pedig az 1959. évi IV. törvény 239.§ (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. A másodfokú bíróság ezért a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a 213.§ (3) bekezdése szerinti közbenső ítélettel a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét állapította meg.

- [27] Az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelmet az 1952. évi III. törvény 253.§ (4) bekezdése értelmében a jogkövetkezmények alkalmazására és az elszámolásra nézve folytatódó eljárásban szükséges vizsgálni és rendezni, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot a jogkövetkezmények alkalmazása és elszámolás tekintetében az eljárás folytatására utasította.
- [28] A fellebbezési eljárásban felmerült költségeket a másodfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 252.§ (4) bekezdésére és a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjában figyelemmel a felperes esetében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ a) pontja alapján, míg az alperes tekintetében az IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján csupán megállapította, azok viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Pécs, 2020. február 20.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró